

UCHWAŁA SKŁADU SIEDMIU SĘDZIÓW
Z DNIA 29 PAŹDZIERNIKA 2004 R.
I KZP 19/04

Oskarżonemu przysługuje zażalenie na postanowienie właściwego organu procesowego (sądu albo prokuratora) wydane w przedmiocie jego wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie.

Przewodniczący: sędzia SN A. Konopka.

*Sędziowie SN: W. Błuś, K. Cesarz, H. Gradzik (sprawozdawca),
R. Sądej, M. Sokołowski, Z. Stefaniak.*

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu, przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052), wniosku o rozstrzygnięcie występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa w zakresie następującego zagadnienia prawnego:

„Czy oskarżonemu przysługuje zażalenie na postanowienie sądu wydane w przedmiocie jego wniosku o zmianę lub uchylenie innego niż tymczasowe aresztowanie środka zapobiegawczego?”

u c h w a l i ł udzielić odpowiedzi jak wyżej.

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu wniosku Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał na zasadnicze rozbieżności w zakresie wykładni art. 252 i 254 k.p.k., które wystąpiły w orzecznictwie Sądu Najwyższego po nowelizacji tego ostatniego przepisu wprowadzonej ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17, poz. 155 ze zm.). Zwracając uwagę na bardzo istotne znaczenie wykładni tych przepisów dla praktyki, wnioskodawca uściślił, że w orzecznictwie zarysowały się dwa odmienne stanowiska co do umocowania ustawowego do zaskarżenia w drodze zażaleń postanowień wydanych po rozstrzygnięciu wniosków o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego oraz co do dopuszczalności zaskarżenia przez oskarżonego i przez inne strony postanowień w przedmiocie wniosków o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie.

I tak, w uchwale z dnia 26 listopada 2003 r., I KZP 30/03 (OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 97) Sąd Najwyższy – Izba Karna, wypowiadając się w trybie art. 441 § 1 k.p.k. stwierdził, że art. 254 § 2 k.p.k. nie stanowi źródła uprawnienia do złożenia zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie środka zapobiegawczego. Upatrywał go wyłącznie w przepisie art. 252 § 1 k.p.k., który uprawnia do złożenia zażalenia na każde postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, a więc również – jak Sąd ten wywodzi – na wydane w rezultacie rozpoznania wniosku złożonego przez oskarżonego w trybie art. 254 § 1 k.p.k. W uchwale przyjęto, że art. 254 § 2 k.p.k. ogranicza zaskarżalność tych tylko postanowień, które zapadają po rozpoznaniu wniosku oskarżonego o uchylenie lub zmianę tymczasowego

aresztowania. Przepis ten nie wyłącza natomiast, ani nie ogranicza możliwości złożenia zażalenia na postanowienie wydane na skutek wniosku oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego o charakterze nieizolacyjnym. Dostrzegając pewien paradoks w tym, że uprawnienie do zaskarżenia decyzji odmownej w przypadku wniosku dotyczącego środka zapobiegawczego nieizolacyjnego jest szersze, niż wtedy, gdy wniosek dotyczył tymczasowego aresztowania, sąd ten odwołał się do *ratio legis* uregulowania zawartego w art. 254 § 2 k.p.k., ukierunkowanego na usprawnienie postępowania karnego, które przed nowelizacją przepisu było nader często spowalniane skarżeniem przez oskarżonych rozstrzygnięć odmawiających zwolnienia z aresztu i koniecznością rozpoznania zażaleń przez sąd wyższej instancji. W uchwale zauważa się, że treść art. 254 § 2 k.p.k. nie uzasadnia przyjęcia, iż uprawnienie do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wniosku złożonego w trybie art. 254 § 1 k.p.k. jest zawężone podmiotowo tylko do oskarżonego, i przedmiotowo – tylko do postanowienia o oddaleniu jego wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania. W konsekwencji bowiem nie mogłyby zaskarżyć postanowień zapadających na podstawie art. 254 § 1 k.p.k. inne strony, w tym prokurator, a to naruszałoby w sposób oczywisty i rażący zasadę równości broni. W końcowej części uzasadnienia uchwały Sąd Najwyższy wypowiedział się w kwestii właściwości sądu rozpoznającego zażalenie na postanowienia podejmowane w trybie art. 254 § 1 k.p.k. Wywiódł, że właściwym do rozpoznania zażalenia na każde postanowienie wydane po rozpoznaniu wniosku złożonego przez oskarżonego w trybie art. 254 § 1 k.p.k., niezależnie od tego czy dotyczy ono uchylenia lub zmiany tymczasowego aresztowania, czy też innego środka zapobiegawczego, właściwy jest sąd określony w § 3 tego przepisu.

Kontynuując prezentację wniosku Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał z kolei na postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Wojskowa

z dnia 10 lutego 2004 r., WZ 6/04 (niepublikowane). W tym judykacie Sąd Najwyższy stwierdził, że oskarżonemu nie przysługuje zażalenie na postanowienie w przedmiocie jego wniosku o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnego środka zapobiegawczego. Motywując to stanowisko skład sądzący akcentował zasadniczą, w jego przekonaniu, różnicę pomiędzy unormowaniami zamieszczonymi w art. 252 § 1 k.p.k. i w art. 254 § 2 k.p.k. W pierwszym z przepisów przyznaje się stronom uprawnienie do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie środka zapobiegawczego, w drugim – uprawnia się tylko oskarżonego do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wniosku złożonego w trybie art. 254 § 1 k.p.k. ale dotyczącego wyłącznie uchylenia lub zmiany tymczasowego aresztowania. W ocenie tego sądu odmienności terminologiczne w określeniu obu uprawnień są istotne i mają znaczenie, zwłaszcza w kontekście zakazu wykładni synonimicznej (różnym zwrotom nie należy nadawać tego samego znaczenia). Pojmując, w sposób przez siebie przyjęty, relacje między tymi przepisami sąd ten przyjął, że postanowienie w przedmiocie wniosku złożonego na podstawie art. 254 § 1 k.p.k. jest zarazem postanowieniem w przedmiocie środka zapobiegawczego (w rozumieniu art. 252 § 1 k.p.k.) tylko wtedy, gdy rozstrzyga o środku, tj. uchyła go, zmienia na inny, bądź zmienia zasady jego stosowania. Natomiast w razie oddalenia wniosku właściwy organ procesowy (sąd lub prokurator) stwierdza jedynie jego niezasadność i nie wkracza w sferę stosowanego środka. Na gruncie tego rozumowania, Sąd Najwyższy orzekający w sprawie WZ 6/04, postrzega przepis art. 254 § 2 k.p.k. jako autonomicznie i wyczerpująco regulujący zaskarżalność postanowienia w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego przez oskarżonego. O ile norma zawarta w art. 254 § 1 k.p.k. uprawnia oskarżonego do złożenia w każdym czasie wniosku o uchylenie lub zmianę każdego środka zapobiegawczego, to w § 2 tego przepisu stanowi się, że tylko od pewnych postanowień rozstrzygających wnioski przysługuje zaża-

lenie. W szczególności nie przewiduje się możliwości złożenia przez oskarżonego zażalenia na postanowienie rozstrzygające wniosek o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnego środka zapobiegawczego. Przysługuje ono oskarżonemu tylko na odmowę uchylenia lub zmiany tymczasowego aresztowania i to wyłącznie przy zaistnieniu warunków sprecyzowanych w tym przepisie. Podniesiono też w omawianym judykacie, że w art. 254 § 3 k.p.k. został określony szczególny tryb rozpoznania tylko zażalenia oskarżonego na postanowienie sądu złożone na podstawie art. 254 § 2 k.p.k. Wszelkie zaś inne postanowienia niż oddalające wniosek, ale zapadające w przedmiocie środka zapobiegawczego (w rozumieniu przyjętym przez ten sąd), są zaskarżalne przez wszystkie strony na zasadach ogólnych w rozumieniu art. 252 § 1 k.p.k. W ocenie sądu, który orzekał w powołanej sprawie, zaprezentowana wykładnia, mimo iż ogranicza uprawnienie oskarżonego do złożenia zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku do pewnej tylko kategorii rozstrzygnięć, nie narusza jego gwarancji procesowych i honoruje prawo do sądowej kontroli. Nie godzi też w zasadę równości broni, gdyż w takim zakresie, w jakim oskarżony nie jest uprawniony do zaskarżenia, nie są też uprawnione inne strony, w tym i prokurator.

Wskazując na szereg publikacji w piśmiennictwie prawniczym i w komentarzach do Kodeksu postępowania karnego, które ukazały się już po wejściu w życie przepisu art. 254 k.p.k. w aktualnej redakcji, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zauważa, że każda z rozbieżnych koncepcji wykładni art. 254 § 2 k.p.k., przedstawionych w obu judykatach Sądu Najwyższego, znajduje przynajmniej częściowe wsparcie w niektórych z tychże publikacji i komentarzy. Świadczy to o tym, że także w doktrynie utrzymują się poważne rozbieżności w interpretacji tego przepisu, w szczególności co do zakresu uprawnienia oskarżonego, ale i innych stron procesu karnego, do zaskarżenia postanowień wydanych w rezultacie rozpoznania wniosku

oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, złożonego w trybie art. 254 § 1 k.p.k.

W tym stanie rzeczy uznać należało, że przedstawienie przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wniosku o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego występujących w orzecznictwie rozbieżności w wykładni przepisów art. 252 i 254 k.p.k., przez udzielenie odpowiedzi na przytoczone na wstępie pytanie, spełnia warunki określone w art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów zważył, co następuje:

To, że dwa różne składy orzekające Sądu Najwyższego odmiennie postrzegały przedmiot postanowienia rozstrzygającego wniosek oskarżonego złożony w trybie art. 254 § 1 k.p.k., miało bez wątpienia decydujący wpływ na rozbieżność w konkluzjach co do zakresu uprawnienia oskarżonego do złożenia zażalenia.

O ile w uchwale Izby Karnej uznano, że przedmiotem takiego postanowienia jest zawsze środek zapobiegawczy, co przesądza o możliwości jego zaskarżenia na podstawie art. 252 § 1 k.p.k., to w postanowieniu wydanym w Izbie Wojskowej wprowadzono istotne w tej kwestii rozróżnienie. Przyjęto w nim, że do rozstrzygnięcia w przedmiocie środka zapobiegawczego dochodzi wtedy, gdy w wyniku rozpoznania wniosku orzeka się „bezpośrednio” o środku, tj. uchyła go lub zmienia na inny. Takie tylko postanowienie, jako podjęte w przedmiocie środka zapobiegawczego, podlega zaskarżeniu na podstawie art. 252 § 1 k.p.k. Jeśli jednak orzeczono o oddaleniu wniosku, to nie rozstrzygnięto o środku zapobiegawczym, o czym zresztą przekonywać ma sama treść postanowienia. Jego przedmiotem jest nie środek zapobiegawczy, lecz sam wniosek jako żądanie strony co do określonego postąpienia przez organ procesowy. Zatem w wypadku oddalenia wniosku nie można odwołać się do art. 252 § 1 k.p.k., jako podstawy złożenia zażalenia, lecz należy jej upatrywać wyłącznie w obszarze

regulacji zawartej w art. 254 k.p.k., wprowadzającej instytucję wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, a konkretnie w § 2 tego przepisu, regulującym kwestię środka odwoławczego.

Jak widać, w drugim ze wskazanych judykatów, konsekwencje zróżnicowania sytuacji procesowej oskarżonego w zależności od treści postanowienia, którym rozstrzygnięto jego wniosek, są daleko idące. W razie oddalenia wniosku, art. 252 § 1 k.p.k. jako źródło uprawnienia do złożenia zażalenia, nie jest dostępny. Podstawę takiego uprawnienia, w zawężonych jednak granicach, stanowić ma art. 254 § 2 k.p.k. Nie przewiduje on skarżenia postanowienia oddalającego wniosek o uchylenie lub zmianę, innego niż tymczasowe aresztowanie, środka zapobiegawczego.

Odnosząc się do scharakteryzowanych wyżej rozbieżności w pojmowaniu przedmiotu rozstrzygnięcia w postanowieniu o oddaleniu wniosku Sąd Najwyższy w powiększonym składzie nie zaaprobował toku rozumowania zaprezentowanego w sprawie WZ 6/04. Nietrafne w szczególności jest twierdzenie, że przedmiotem rozstrzygnięcia o oddaleniu wniosku oskarżonego nie jest środek zapobiegawczy, lecz sam wniosek jako taki. Wszak wniosek stanowi tylko zewnętrzną formę zgłoszenia przez oskarżonego żądania o treści sprecyzowanej w art. 254 § 1 k.p.k., narzuconą przez ustawę procesową. Natomiast przedmiot wniosku, jak i rozstrzygnięcia zapadającego po jego rozpoznaniu, określa sama materia, co do której organ procesowy, z inicjatywy oskarżonego zdecydował. Nieuwzględnienie wniosku oznacza, że środek zapobiegawczy, dotąd stosowany wobec oskarżonego, będzie stosowany w dalszym ciągu na warunkach określonych we wcześniej wydanym postanowieniu. Jest zatem decyzją utrzymującą w mocy środek zapobiegawczy w dotychczasowej postaci. W odniesieniu do przedmiotu rozstrzygnięcia jako materii procesowej, co do której jest podejmowane, postanowienie uwzględniające wniosek (choćby częściowo) i oddalające go, są równoważne, aczkolwiek różnokierunkowe. W obu wy-

padkach rozstrzyga się co do egzystencji środka zapobiegawczego z punktu widzenia celu, któremu ma on służyć, tj. zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek ku temu, by postanowieniom oddalającym wniosek nie nadawać walu rozstrzygnięć w przedmiocie środka zapobiegawczego, charakteryzującego przecież ich merytoryczną zawartość.

Argumentację orzeczenia w sprawie WZ 6/04 obarcza inna jeszcze niekonsekwencja związana z omawianą tu kwestią. Wystarczy zauważyć, że sąd odwołuje się do postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania (art. 254 § 2 k.p.k. *in fine*) jako przesłanki wyjściowej uzyskania przez oskarżonego uprawnienia do zaskarżenia oddalenia później złożonego wniosku o uchylenie lub zmianę tego środka. Ponieważ jednak owo postanowienie wyjściowe może być właśnie oddalającym wniosek (formuła przepisu art. 254 § 2 k.p.k. to zakłada), to kierując się konsekwentnie poglądem, że oddalenie wniosku nie rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego, należało uznać, iż nie mogłoby ono uchodzić za postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania, a tym samym stanowić owej przesłanki wyjściowej do uzyskania przez oskarżonego uprawnienia do złożenia zażalenia po oddaleniu kolejnego wniosku. Całość rozumowania jest zatem wewnętrznie niespójna i nie przystaje do konstrukcji regulacji zawartej w art. 254 § 2 k.p.k.

W konkluzji stwierdzić należy, że **orzekając na wniosek oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego złożony w trybie art. 254 § 1 k.p.k., organ procesowy wydaje postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego niezależnie od tego jakiej treści rozstrzygnięcie podejmuje**. Nie ma więc wystarczających podstaw, by już w tym stadium rozważań w odniesieniu do postanowień oddalających wniosek wyłączyć stosowanie innych, poza zawartym w art. 254 § 2 k.p.k.,

unormowań dopuszczających zaskarżalność postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego.

Przypomnieć natomiast trzeba, że w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 30 stycznia 2001 r., I KZP 50/00 (OSNKW 2001, z. 3-4, poz. 16), Sąd Najwyższy dokonując wykładni art. 254 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 lipca 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego ... (Dz. U. Nr 62, poz. 717), wskazał na podstawowe znaczenie przepisu art. 252 k.p.k. w ustawowym modelu kontroli odwoławczej postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego. Uwagi tam zamieszczone zachowują w pełni aktualność po kolejnej nowelizacji tego przepisu.

Ranga art. 252 k.p.k. wyraża się w tym, że zawarte w nim normy oraz ogólne zasady, do których odwołuje się (§ 1), standaryzują podstawę uprawnienia do złożenia zażalenia na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, tryb jego wnoszenia i właściwość sądu rozpoznającego zażalenie. Określona w nim procedura, jeśli ulega modyfikacji w innych przepisach, to tylko w granicach ściśle wyznaczonych, zaś poza nimi funkcjonują wszystkie ogólne normy wypełniające wzorzec ukształtowany przepisem art. 252 k.p.k. Pod tym tylko warunkiem zachowana zostaje spójność systemowa całokształtu przepisów regulujących postępowanie odwoławcze co do postanowień w przedmiocie środków zapobiegawczych.

Przepisami modyfikującymi zakres uprawnienia i tryb zaskarżania postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego są właśnie art. 254 § 2 i 3 k.p.k. Pozostają one względem art. 252 k.p.k., w sprzężeniu charakteryzującym stosunek przepisu szczególnego do przepisu ogólnego. Zmieniają model postępowania zażaleniowego tylko w zasięgu swojego szczególnego unormowania. Same zaś nie konstruują odrębnego, niezależnego od przewidzianego w art. 252 k.p.k. postępowania zażaleniowego. W szczególności, jak trafnie wywiedziono w uchwale Izby Karnej (I KZP 30/03 – OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 97), art. 254 § 2 k.p.k. nie stanowi przepisu

macierzystego dla uprawnienia oskarżonego do złożenia zażalenia na odmowę uwzględnienia wniosku. Źródłem tego uprawnienia pozostaje przepis art. 252 § 1 k.p.k., który swoją dyspozycją obejmuje zaskarżalność wszelkich postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego. O subsydiarności, w tym aspekcie, normy z art. 254 § 2 k.p.k. przekonuje również samo sformułowanie zawarte w przepisie: „...oskarżonemu zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy ...”, wskazujące swoją stylizacją na intencję zawężenia, w stosunku do oskarżonego, uprawnienia nadanego stronom w szerszym zakresie w innym uregulowaniu dotyczącym zaskarżalności postanowień wydanych w przedmiocie środka zapobiegawczego.

Podstawowe znaczenie dla ustalenia zasięgu owego zawężenia, ale zarazem dla rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego ujętego we wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, ma zatem prawidłowe ustalenie zakresu normowania zawierającego się w przepisie art. 254 § 2 k.p.k., a w następstwie – trafne odkodowanie samej normy.

Specyficzna stylizacja przepisu art. 254 § 2 k.p.k. sprawia, że nie poddaje się on regule *clara non sunt interpretanda*. Przeciwnie, wymaga pogłębionej wykładni, a skłania do niej także przeciwstawność dotychczas zaprezentowanych zapatrywań w orzecznictwie i w doktrynie co do bardzo istotnej przecież kwestii, przedstawionej we wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego - czy przepis ten, w powiązaniu systemowym z innymi przepisami, wyłącza uprawnienie oskarżonego do złożenia zażalenia na postanowienie wydane po rozpoznaniu jego wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie.

W omawianym przepisie nie wskazuje się wprost na kategorię postanowień podlegających zaskarżeniu, jak uczyniono to w art. 252 § 1 k.p.k. Wyróżniając typ postanowienia zaskarżalnego ustawodawca nie określił *expressis verbis* jego treści, lecz – co nietypowe i wymagające wyinterpretowania poszukiwanej normy – na warunki w jakich oskarżony złożył wnio-

sek („... gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania dotyczącego tego samego oskarżonego”). Uzależnił zatem zaskarżalność postanowienia od sekwencji wskazanych czynności procesowych i oznaczonej odległości czasowej między nimi.

Poszukując normy identyfikującej typ postanowienia, od którego przysługuje zażalenie, nie można pominąć, mającej pierwszeństwo, wykładni językowej analizowanego przepisu. Gdyby ograniczyć się do takiej tylko wykładni, to należałoby uznać, że warunki zaskarżalności postanowienia w przedmiocie wniosku są spełnione, gdy:

- a) w stosunku do oskarżonego wydano jakiegokolwiek postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania, tj.: o zastosowaniu, przedłużeniu, uchyleniu, zmianie na inny środek zapobiegawczy, zastosowaniu z zastrzeżeniem zmiany pod warunkiem złożenia poręczenia, oddaleniu wniosku o zastosowanie, o przedłużenie, o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania; we wszystkich tych wypadkach przedmiotem rozstrzygnięcia (pozytywnego lub negatywnego) jest kwestia przesłanek tymczasowego aresztowania, a skutkiem – stosowanie bądź niestosowanie tego środka (w razie zmiany aresztowania pod warunkiem złożenia poręczenia skutek byłby zawieszony do upływu określonego terminu);
- b) po upływie co najmniej 3 miesięcy od wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania oskarżony złożył wniosek o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, przy czym rodzaj tego środka jest bez znaczenia, gdyż przepis go nie specyfikuje.

Przy takim odczytaniu przepisu, ograniczającym się tylko do semantycznej zawartości jego tekstu, kategoria postanowień zaskarżalnych byłaby wyznaczona (tym samym zawężona spośród wydanych po rozpoznaniu wniosku) przez dwa kryteria: a) przedmiotu postanowienia poprzedzającego i b) upływu oznaczonego czasu między wydaniem tego postanowienia a

łożeniem wniosku przez oskarżonego. Uprawnienie do zaskarżenia postanowienia służyłoby zatem temu oskarżonemu, który złożył wniosek w sytuacji, gdy przed co najmniej trzema miesiącami orzeczono wobec niego postanowieniem w przedmiocie tymczasowego aresztowania z jakimkolwiek skutkiem, przesądającym o stosowaniu bądź niestosowaniu tego środka. Nie byłoby więc istotne, czy w chwili złożenia wniosku oskarżony jest tymczasowo aresztowany, czy też zastosowano wobec niego tylko środek (lub środki) o charakterze nieizolacyjnym.

Już w tym momencie widać, że wykładnia językowa przepisu art. 254 § 2 k.p.k. doprowadziła do rezultatów niemożliwych do zaakceptowania. Nie wiadomo bowiem z jakich powodów ustawodawca miałby uprawniać do zaskarżenia postanowień tylko tych oskarżonych wnioskujących o uchylenie lub zmianę dowolnego środka zapobiegawczego, wobec których orzeczono odpowiednio wcześniej w przedmiocie tymczasowego aresztowania z każdym możliwym skutkiem. Nieracjonalność tak pojmowanego unormowania byłaby rażąca. Żadne względy nie tłumaczyłyby wyróżnienia oskarżonych wnioskujących o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego (jakiegokolwiek) wedle tego czy w przeszłości orzekano wobec nich co do tymczasowego aresztowania. Ustawodawca nie tworzy norm, za którymi nie przemawiają określone racje aksjologiczne. Już z tych zatem powodów uznać należy, że poszukiwanej normy nie da się zidentyfikować wyłącznie na drodze wykładni językowej (zob. rozważania dot. powodów wyjścia poza obszar wykładni językowej w: J. Wróblewski, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1988, s. 143-144, L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002, s. 158, Z. Ziemiński, *Logika praktyczna*, Warszawa 1999, s. 237 i nast.). Z całą więc oczywistością narzuca się potrzeba przystąpienia do wykładni systemowej i funkcjonalnej.

Rozpocząć należy od aksjomatycznego założenia, że pomiędzy postanowieniem wydanym w przedmiocie tymczasowego aresztowania (art.

254 § 2 k.p.k. *in fine*), a złożonym w dalszej kolejności wnioskiem o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego występuje nie tylko określone następstwo czasowe, ale także, iż przedmiot owego postanowienia poprzedzającego jest relewantny dla treści wniosku. Tak też jest w istocie. Ustawodawca opisując sytuację procesową, w jakiej oskarżony składa wniosek, łączy go z takim tylko postanowieniem poprzedzającym, którego przedmiotem jest tymczasowe aresztowanie. Nie ulega wątpliwości, że kryterium przedmiotu postanowienia poprzedzającego odnosić się musi także do treści wniosku. W przeciwnym razie intencja ustawodawcy we wskazaniu na przedmiot poprzedniego postanowienia byłaby prakseologicznie niezrozumiała. Ujmując rzecz z innej strony – gdyby przedmiot żądania we wniosku mógł dotyczyć każdego spośród środków zapobiegawczych, wówczas nie byłoby powodu do oznaczania przedmiotu postanowienia poprzedzającego. Rozumowanie to nieodparcie prowadzi do konkluzji, że przedmiotem żądania we wniosku jest uchylenie lub zmiana nie każdego środka zapobiegawczego, lecz właśnie tymczasowego aresztowania. Wnioskujący jest zatem w chwili składania wniosku takim oskarżonym, wobec którego orzeczono tymczasowe aresztowanie, zaś poprzedzające postanowienie, którym ten środek nałożono albo go nie uchylono (zastosowanie, przedłużenie, oddalenie wniosku o uchylenie lub zmianę, stosowanie z zastrzeżeniem zmiany pod warunkiem złożenia poręczenia) wydano co najmniej 3 miesiące przed złożeniem wniosku.

To ostatnie stwierdzenie stanowi przesłankę dalszego wnioskowania. Jeśli bowiem w art. 254 § 2 k.p.k. uprawnienie do zaskarżenia przez oskarżonego postanowienia uzależnia się od tego, czy złożył on wniosek przeciwko tymczasowemu aresztowaniu, to oczywiste i logiczne jest, że zażalenie na rozstrzygnięcie wniosku służyć ma oskarżonemu dla osiągnięcia tego samego celu, tj. uwolnienia się od tymczasowego aresztowania. Użytkuje on zatem uprawnienie do złożenia zażalenia, gdy wniosek o uchyle-

nie lub zmianę tymczasowego aresztowania nie zostanie uwzględniony. Tak więc kryterium „bycia tymczasowo aresztowanym” sytuuje w granicach normowania art. 254 § 2 k.p.k. nie tylko wniosek oskarżonego, lecz także jego zażalenie. Przepis ten, jak widać, nie wychodzi pojemnością swojego normowania poza sytuację, w której oskarżony środkami prawnymi w postaci wniosku, a następnie zażalenia, dąży do uchylecia lub zmiany tymczasowego aresztowania. Przy takiej tylko interpretacji zachowana zostaje logiczna spójność hipotezy przepisu, opisującej sytuację procesową oskarżonego w kolejnych stadiach korzystania z wymienionych w nim środków prawnych. Brzmienie art. 254 § 2 k.p.k., ukazujące następstwo określonych czynności procesowych, nie daje żadnych przesłanek do założenia, że zażalenie na postanowienie co do wniosku przysługuje oskarżonemu na podstawie tegoż przepisu w zmienionej sytuacji, tj. po uchyleciu tymczasowego aresztowania lub zmianie na inny, nieizolacyjny środek zapobiegawczy. W przepisie tym ustawodawca w ogóle nie wkracza w sferę środków prawnych służących oskarżonemu przeciwko innym niż tymczasowe aresztowanie środkom zapobiegawczym. **Zakres normowania art. 254 § 2 k.p.k. jest ograniczony do wskazania przesłanek uprawnienia oskarżonego do złożenia zażalenia na nieuwzględnienie wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania.** Gdyby treść przepisu przetransponować w formułę implikacji, brzmiałby on następująco: jeśli w rezultacie rozpoznania wniosku oskarżonego tymczasowe aresztowanie nie zostanie uchylone, ani zmienione na inny środek zapobiegawczy, to oskarżonemu przysługuje zażalenie wtedy tylko, gdy złożył on wniosek po upływie co najmniej 3 miesięcy od wydania postanowienia o stosowaniu (ewentualnie dalszym stosowaniu) tymczasowego aresztowania, albo odmowie uchylecia lub zmiany tego środka. Do tego właśnie sprowadza się treść normy zawartej w art. 254 § 2 k.p.k.

Jak wyżej podkreślono, przepis art. 254 § 2 k.p.k., wprowadzający uregulowanie wyjątkowe w stosunku do zamieszczonego w art. 252 § 1 k.p.k., nie podlega wykładni rozszerzającej. Ograniczenie uprawnienia do złożenia zażalenia przez oskarżonego nie może zatem dotyczyć postanowień innych, niż utrzymujące w mocy stan tymczasowego aresztowania po rozpoznaniu jego wniosku. Sytuacja procesowa oskarżonego niearesztowanego, a składającego wniosek o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnego środka zapobiegawczego w ogóle nie mieści się w zakresie normowania przepisu art. 254 § 2 k.p.k.

Powyższe rozważania i konkluzje dają podstawę do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, ujętego w przytoczonym na wstępie pytaniu. **Oskarżonemu przysługuje zażalenie na postanowienie wydane w przedmiocie jego wniosku o uchylenie lub zmianę innego niż tymczasowe aresztowanie środka zapobiegawczego. Norma zawarta w art. 254 § 2 k.p.k. nie wyłącza w odniesieniu do postanowień zapadających w wyniku rozpoznania takich wniosków uprawnienia do zaskarżenia, gwarantowanego oskarżonemu, jak i pozostałym stronom, w art. 252 § 1 k.p.k.**

Pytanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczy wprowadzie tylko zaskarżalności postanowień sądu przez oskarżonego, ale udzielona odpowiedź odnosi się w równej mierze do postanowień prokuratora podejmowanych w trybie art. 254 § 1 k.p.k. po rozpoznaniu wniosku oskarżonego w postępowaniu przygotowawczym o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie.

Poszerzając rozważania poza granice przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia, Sąd Najwyższy uznał za celowe poczynienie dalszych jeszcze uwag, ściśle związanych z omawianą problematyką, istotnych dla praktyki. W szczególności wymaga raz jeszcze zaakcentowania, w nawiązaniu do przedstawionego wyżej wyводу, że przepis art. 254 § 2 k.p.k., ze

względu na ograniczony zakres normowania, obejmujący tylko sytuację oskarżonego korzystającego ze środków prawnych w celu uchylecia lub zmiany ciążącego na nim orzeczenia o tymczasowym aresztowaniu, nie odbiera mu uprawnień do zaskarżenia postanowienia, którym w rezultacie rozpoznania wniosku, zmieniono tymczasowe aresztowanie na inny środek zapobiegawczy. W tym układzie wprowadzenie innego środka zapobiegawczego w miejsce tymczasowego aresztowania wyłącza oskarżonego z zakresu normowania objętego art. 254 § 2 k.p.k., a wydane postanowienie podlega zaskarżeniu na podstawie art. 252 § 1 k.p.k., jako *legi generali*.

Szczególna natomiast sytuacja ma miejsce wtedy, gdy w wyniku rozpoznania wniosku dochodzi do wydania postanowienia przewidzianego w art. 257 § 2 k.p.k. – o dalszym stosowaniu tymczasowego aresztowania z zastrzeżeniem, że ulegnie ono zmianie z chwilą złożenia, nie później niż w wyznaczonym terminie, określonego poręczenia majątkowego. Należy przyjąć, że w takim wypadku zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania, ale zarazem w przedmiocie poręczenia majątkowego, jest dopuszczalne na podstawie art. 252 § 1 k.p.k., w zakresie, w jakim oskarżony kwestionuje przesłanki zastosowania poręczenia albo też jego rozmiary. Odmienne stanowisko prowadziłoby do niemożliwego do zaakceptowania zróżnicowania, gdyż dopuszczałoby uprawnienie do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie poręczenia wyłącznie przez oskarżonych niearesztowanych, a pozostawiałoby poza granicami takiego uprawnienia oskarżonych aresztowanych. Oznaczałoby też, czego przyjąć nie można, że ustawodawca przewidział wadliwe funkcjonalnie uregulowanie o uwarunkowaniu zmiany tymczasowego aresztowania niekontrolowanymi środkiem odwoławczymi rozmiarami poręczenia w sytuacji, gdy z samej istoty rozstrzygnięcia wynika, że stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego nie jest już bezwzględnie konieczne.

Możliwość zaskarżenia postanowienia, którym w wyniku rozpoznania wniosku orzeczono o stosowaniu innego środka zapobiegawczego (także w układzie określonym w art. 257 § 2 k.p.k.) istnieje także w postępowaniu odwoławczym. O ile bowiem niezaskarżalność postanowień podejmowanych w postępowaniu odwoławczym w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego objęta jest wyłączeniem na podstawie art. 426 § 2 k.p.k., to jednak nie w wypadkach, gdy postanowieniem takim orzeka się o zastosowaniu środka zapobiegawczego (art. 426 § 3 k.p.k.). Przepis art. 254 § 2 k.p.k., podobnie jak w postępowaniu przygotowawczym i przed sądem pierwszej instancji, nie blokuje zaskarżalności postanowień tej treści.

Podkreślić wreszcie trzeba, że unormowanie zawarte w art. 254 § 2 k.p.k. wiąże tylko oskarżonego, ograniczając wyłącznie jego uprawnienie do zaskarżenia postanowienia wydanego w warunkach określonych w tym przepisie. Nie wynika z niego jakiegokolwiek ograniczenie uprawnienia innych stron do zaskarżenia na zasadach ogólnych postanowienia rozstrzygającego wniosek oskarżonego. Uprawnień tych stron, gwarantowanych w art. 252 § 1 k.p.k., ustawodawca przepisem art. 254 § 2 k.p.k. w ogóle nie zmienia.

Wnioski wynikające z przeprowadzonej wykładni nie mogą nasuwać zastrzeżeń z punktu widzenia zasady równości broni jako standardu postępowania karnego, gwarantowanego oskarżonemu Europejską Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (art. 6 ust. 3 d). Jedynym rozstrzygnięciem sądu w przedmiocie środków zapobiegawczych niepodlegającym zaskarżeniu przez oskarżonego jest oddalenie jego wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania złożonego w warunkach innych niż określone w art. 254 § 2 k.p.k. Służące w tej sytuacji innym stronom, w szczególności prokuratorowi, prawo zaskarżenia postanowienia sądu pozornie tylko narusza zasadę równości broni. Wszak zaż-

lenie na postanowienie oddalające taki wniosek oskarżonego może być wniesione tylko na jego korzyść.

Nie nasuwa wątpliwości zakres zastosowania przepisu art. 254 § 3 k.p.k. Norma w nim zawarta odnosi się do postępowania odwoławczego inicjowanego zażaleniami stron złożonymi na wszelkie postanowienia sądu podejmowane w trybie art. 254 § 1 k.p.k., w tym zażaleniami oskarżonego wnoszonymi na podstawie art. 254 § 2 k.p.k. Wskazuje na to jednoznacznie wykładnia systemowa art. 254 k.p.k., uwzględniająca całą strukturę przepisu. Gdyby bowiem § 3, regulujący kwestię właściwości i składu sądu rozpoznającego zażalenie na postanowienie sądu, orzekającego w pierwszej instancji miał odnosić się tylko do zażaleń wnoszonych przez oskarżonego w trybie § 2, to tak zawężony zakres normy zostałby odpowiednio wyraźnie oznaczony. Rozwiązanie polegające na uregulowaniu kwestii rozpoznania zażalenia w odrębnej jednostce redakcyjnej przepisu, stanowiącego ostatni z jego paragrafów oznacza, iż norma dotyczy wszystkich zażaleń wnoszonych na postanowienia rozstrzygające wnioski oskarżonego składane w trybie art. 254 § 1 k.p.k. (*argumentum a rubrica*).

W kontekście rozstrzyganego zagadnienia prawnego przedstawiona wyżej wykładnia przepisu art. 254 § 2 k.p.k. uwzględnia *ratio legis* zmian wprowadzonych w jego brzmieniu ustawą powołaną na wstępie. Kolejna ingerencja ustawodawcy w niezbędnym tylko stopniu, w porównaniu ze stanem prawnym ukształtowanym pierwszą nowelizacją art. 254 k.p.k. (ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. – Dz. U. Nr 62, poz. 717), zmodyfikowała ogólny wzorzec postępowania odwoławczego co do postanowień w przedmiocie środków zapobiegawczych. Ograniczona została, jak i w poprzedniej nowelizacji, do postępowań inicjowanych wnioskami oskarżonych o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego. W tych ramach, po pierwsze, uproszczono tok procedur odwoławczych, powierzając rozpoznawanie zażalenia temu samemu sądowi (instancja pozioma), orzekają-

cemu zawsze w składzie 3 sędziów (oczywiście z ustawowym wyłączeniem tych, którzy rozpoznali wniosek). Po drugie, co istotne dla podjętej uchwały, ograniczono w sposób dalej idący, w sprawach „aresztanckich”, uprawnienie do zaskarżenia przez oskarżonego postanowienia oddalającego wniosek o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania.

Obserwacja praktyki organów prowadzących postępowania karne wskazywała, że właśnie korzystanie przez oskarżonych z tego uprawnienia, często w sposób instrumentalny, po to tylko, by w niezmienionym stanie sprawy doprowadzić do kolejnej kontroli odwoławczej przez sąd wyższej instancji, prowadziło do przewlekłości postępowań w ich zasadniczym przedmiocie. Zmiany wprowadzone ponownie do art. 254 k.p.k., odpowiadające uzasadnionym dezyderatom praktyki, zmierzały zatem do poprawienia sprawności postępowań karnych (por. uzasadnienie projektu ustawy – druk sejmowy nr 182 z 2001 r.).

Zmiana treści art. 254 § 2 k.p.k., oznaczająca wycofanie ograniczeń co do zaskarżalności postanowień wydanych w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę innego niż tymczasowe aresztowanie środka odwoławczego, nie kłóci się z intencją ustawodawcy. Zaskarżalność bowiem nie tych ostatecznych postanowień, lecz oddalających wnioski o uchylenie tymczasowego aresztowania, w istotnym stopniu spowalniała postępowanie karne (wystąpienie sejmowe posła sprawozdawcy w dniu 12 listopada 2002 r. – sprawozdanie z 34 posiedzenia Sejmu RP). W tym zatem tylko zakresie zdecydowano o wprowadzeniu dalej idących ograniczeń zaskarżalności, o czym świadczy nowe brzmienie art. 254 § 2 k.p.k. Za zupełnie wystarczające dla usprawnienia rozpoznawania środków odwoławczych od postanowień w przedmiocie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego uznano uczynienie instancją odwoławczą sądu, który je wydał (art. 254 § 3 k.p.k.).

Zdanie odrębne sędziów SN W. Błusia i Z. Stefaniaka
do uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 29 października 2004 r.,
I KZP 19/04

Oskarżonemu nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu wydane w przedmiocie jego wniosku o zmianę lub uchylenie innego niż tymczasowe aresztowanie środka zapobiegawczego.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów, po rozpoznaniu wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa, przyjął, że **oskarżonemu przysługuje zażalenie na postanowienie właściwego organu procesowego (sądu albo prokuratora) wydane w przedmiocie jego wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie.**

Zważywszy na to, że w tej kwestii prezentujemy przeciwny pogląd, który wyraziliśmy i uzasadniliśmy wcześniej w niepublikowanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2004 r., WZ 6/04 – złożyliśmy od powołanej wyżej uchwały zdanie odrębne, które wspólnie uzasadniamy, sygnalizując przy tym ważniejsze powody naszego stanowiska.

Nie ulega wątpliwości, że postanowieniem w przedmiocie środka zapobiegawczego jest postanowienie o stosowaniu tego środka lub też odmowie jego stosowania, postanowienie o przedłużeniu jego stosowania lub o odmowie przedłużenia jego stosowania oraz postanowienie o uchyleniu stosowania środka zapobiegawczego (T. Grzegorzczak: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, Kraków 2003 s. 657). Takim też orzeczeniem jest również postanowienie w przedmiocie wniosku oskarżonego złożonego na podstawie art. 254 § 1 k.p.k., bowiem przedmiotem tego wniosku jest

przecież środek zapobiegawczy i to zarówno izolacyjny jak i nieizolacyjny. Zasygnalizowanego wyżej rozróżnienia postanowień wydawanych w materii środka zapobiegawczego dokonał ustawodawca, a uczynił tak, między innymi dlatego, że w różny sposób rozwiązał – naszym zdaniem – kwestie zaskarżalności wyżej wymienionych orzeczeń. I tak w art. 252 § 1 k.p.k. ustanowił ogólną regułę stwierdzającą, że na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego przysługuje zażalenie na zasadach ogólnych, z wyjątkiem postanowienia prokuratora w przedmiocie środka zapobiegawczego, na które przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzone jest postępowanie (§ 2 art. 252 k.p.k.). Tak więc na każde postanowienie o stosowaniu środka zapobiegawczego lub odmowie jego zastosowania, jego przedłużeniu lub odmowie przedłużenia, zmianie lub jego uchyleniu służy środek odwoławczy w postaci zażalenia (art. 459 § 2 k.p.k.) w terminie określonym w art. 460 k.p.k. Jak łatwo zauważyć wśród wymienionych wyżej orzeczeń nie ma postanowień w przedmiocie wniosku oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, a to dlatego, że ustawodawca, przepisem szczególnym (art. 254 k.p.k.) uregulował **całościowo**, odmiennie od zasad ogólnych przewidzianych w art. 252 § 1 i 2 k.p.k., problematykę wniosku oskarżonego o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego (por. Z. Świda, glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2003 r., I KZP 30/01, Prok. i Pr. 2004, z. 5, s.101 i powołane tam piśmiennictwo). A zatem zgodnie z treścią art. 254 § 1 k.p.k. oskarżony może w każdym czasie składać wniosek o uchylenie lub zmianę każdego środka zapobiegawczego. Uprawnienie to odnosi się zarówno do izolacyjnego jak i nieizolacyjnego środka zapobiegawczego. Jednakże zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku, o którym jest przecież mowa w § 1 wymienionego wyżej przepisu, przysługuje wyłącznie oskarżonemu i tylko wtedy, gdy wniosek złożono po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowa-

nia (§ 2 art. 254 k.p.k.). Wskazanie już na wstępie omawianego przepisu, że zażalenie przysługuje oskarżonemu tylko w warunkach wskazanych w dalszym fragmencie tej normy oraz odesłanie w końcowej jej części do uprzedniej decyzji o zastosowaniu tymczasowego aresztowania oznacza, iż zażalenie nie przysługuje, gdy wniosek dotyczy uchylecia lub zmiany nieizolacyjnego środka zapobiegawczego (tak T. Grzegorzczak, *op.cit.* s. 663, por. także W. Grzeszczyk, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, Warszawa 2003, s. 216; R.A. Stefański w: Z. Gostyński /red./ Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, t. II, Warszawa 2004, s. 83, tenże Zaskarżalność postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego wydanych na wniosek oskarżonego, *Prok. i Pr.* 2003, z. 10, s. 147).

W uchwale z dnia 29 października, I KZP 19/04, Sąd Najwyższy dokonuje wykładni semantycznej treści art. 254 § 2 k.p.k. dowodząc, że wykładnia ta prowadzi do niemożliwych do zaakceptowania rezultatów. Nieracjonalność unormowań zawartych w tym przepisie polegać miałyby na tym, że tylko oskarżony wnioskujący o uchylenie lub zmianę dowolnego środka zapobiegawczego, wobec którego orzeczono wcześniej w przedmiocie tymczasowego aresztowania z każdym możliwym skutkiem, uprawniony byłby do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wniosku. A skoro tak to przy pomocy wykładni systemowej i funkcjonalnej Sąd Najwyższy dochodzi do przekonania, że treść przepisu art. 254 § 2 k.p.k. należy rozumieć następująco: „jeśli w rezultacie rozpoznania wniosku oskarżonego tymczasowe aresztowanie nie zostanie uchylone, ani zmienione na inny środek zapobiegawczy, to oskarżonemu przysługuje zażalenie tylko wtedy, gdy złożył on wniosek po upływie co najmniej 3 miesięcy od wydania postanowienia o stosowaniu (ewentualnie o dalszym stosowaniu) tymczasowego aresztowania, albo odmowie uchylecia lub zmiany tego środka.” (s. 14 uzasadnienia uchwały). Rezultat przedstawionej wyżej wykładni jest jak najbardziej słuszny, jednakże uważamy, że wynikają z niej odmienne niż w

przyjętej uchwale wnioski. Wnioski te sprowadzają się do zasygnalizowanego już wcześniej twierdzenia, iż art. 254 k.p.k. w sposób całościowy reguluje kwestie związane z wnioskami w przedmiocie środków zapobiegawczych. I tak w § 1 art. 254 k.p.k. ustawodawca określił podmiot (oskarżony) uprawniony do składania wniosku, termin jego złożenia (w każdym czasie), przedmiot wniosku (uchylenie lub zmiana każdego środka zapobiegawczego), organ rozstrzygający w przedmiocie wniosku (prokurator, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu – sąd, przed którym toczy się sprawa) oraz termin rozpoznania tego wniosku (najpóźniej w ciągu 3 dni). Z kolei § 2 tego artykułu stanowi kto może wnieść, i po spełnieniu jakich warunków, zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku. Kwestia ta została szczegółowo omówiona w uzasadnieniu uchwały. Natomiast zażalenie na odmowę uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 254 § 2 k.p.k., rozpatrywać będzie ten sam sąd, tyle że w składzie trzech sędziów (§ 3 art. 254 k.p.k.). Z powyższego – naszym zdaniem – wynika, że ustawodawca w sposób celowy i zamierzony przepisem **szczególnym** uregulował całość problematyki związanej z wnioskami o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, w tym również kwestie związane z zaskarżaniem orzeczeń zapadających w następstwie rozpoznania tych wniosków, odmiennie od ustanowionych w art. 252 k.p.k. reguł **ogólnych** zaskarżania orzeczeń w przedmiocie zapadłych w przedmiocie środków zapobiegawczych.

Jednocześnie pragniemy zwrócić uwagę na fakt, że prezentowane przez nas rozumienie treści przepisów art. 252 k.p.k. i art. 254 k.p.k. ogranicza wprawdzie możliwość zaskarżania orzeczeń w przedmiocie wniosków o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnych środków zapobiegawczych, dając to uprawnienie, po spełnieniu określonych ustawą warunków, oskarżonym wobec których stosuje się najbardziej dolegliwy środek zapobiegawczy jakim jest tymczasowe aresztowanie, to jednak wyklucza sytuację, w której oskarżeni wobec których zastosowano nieizolacyjne środki zapo-

biegawcze, korzystają ze zdecydowanie większych uprawnień od oskarżonych pozbawionych wolności.